

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
भारतीयविद्या पारंगत (एम्.ए.)- (सत्र पद्धती: नियमित)
परीक्षा: जानेवारी - २०२३
चवथे सत्र
विषय: - प्राचीन भारतीय मूर्तिशास्त्र (19R1344)

R

दिनांक: १४/०१/२०२३

गुण: ६०

वेळ: स. १०.०० ते १२.३०

सूचना :- (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. (२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

- प्र. १. सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) (३६)
१. भारतात मूर्तीचा उगम आणि विकास कसा झाला हे सांगा.
  २. शिव या देवतेची मूळ संकल्पना स्पष्ट करून त्याच्या संहार मूर्तीची माहिती लिहा.
  ३. विष्णूच्या अवतारांची माहिती लिहा.
  ४. बौद्ध मूर्तिशास्त्राचा उगम आणि विकास स्पष्ट करून बुद्धमूर्तीच्या विविध मुद्रा स्पष्ट करा.
  ५. शक्ती ही संकल्पना स्पष्ट करून सप्तमातृकांची थोडक्यात माहिती लिहा.
- प्र. २. टीपा लिहा. (कोणतेही तीन) (१८)
१. अवलोकितेश्वर पद्मपाणी
  २. मातंग आणि अंबिका
  ३. मार्कंडेयानुग्रहमूर्ती
  ४. अष्टदिक्पाल
  ५. तारा
- प्र. ३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (०६)
१. कोणत्याही दोन ध्यानी बुद्धांची नावे सांगा.
  २. आदिनाथ आणि महावीर यांची चिन्हे कोणती आहेत ?
  ३. पंचविनायकपट्ट म्हणजे काय ते सांगून ते कुठे आहे ते सांगा.